

УДК 76.012:621.798.1

DOI <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2025.36.18>

ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТІВ ІНКЛЮЗИВНОГО ДИЗАЙНУ ЧЕРЕЗ ХУДОЖНІ СТИЛІ

Булатов Валерій Анатолійович

старший викладач кафедри графічного дизайну,
Приватний вищий навчальний заклад «Український гуманітарний інститут», Буча, Україна,
e-mail: bulatov@ugi.edu.ua, orcid: 0000-0003-0832-2429

Анотація. Проведене дослідження показало, як різні естетичні стилі як цілісні дизайнерські філософії можуть бути цілеспрямовано використані для створення продуктів інклюзивного дизайну.

Метою статті є аналіз процесів формування продуктів інклюзивного дизайну через застосування різних стилістичних підходів, які можуть бути цілеспрямовано використані для досягнення інклюзивних цілей, покращуючи при цьому візуальне сприйняття та емоційний відгук.

Методологія. Завдяки використанню таких методів аналізу, як систематизація, порівняння, комплексний аналіз та узагальнення, дослідження успішно сформувало основні визначення теми та окреслило перспективи впливу художніх стилів на створення інклюзивних продуктів.

Результати. Продемонстровано, як вибір певного стилю не лише забезпечує доступність, а й значно покращує візуальне сприйняття та емоційний відгук користувачів, роблячи інклюзивність невід'ємною частиною естетичної досконалості.

Наукова новизна полягає у створенні першої комплексної класифікації та систематизації методів формування інклюзивного дизайну саме через призму естетичних стилів. Зроблений аналіз представив, як продуманий та естетично привабливий дизайн є запорукою не лише функціональної доступності, а й психоемоційного благополуччя, самоідентифікації та відчуття інклюзії для користувачів з інвалідністю. Дослідження дало змогу глибше зрозуміти, які саме аспекти стилю є ключовими для створення продуктів інклюзивного дизайну. Виконане дослідження допомогло краще усвідомити, що естетичний стиль є ключовим у формуванні інклюзивного середовища, даючи змогу продуктам не просто виконувати функції, а й дарувати користувачам психоемоційний комфорт, сприяти їх самоідентифікації та відчуттю повної соціальної інтеграції.

Практична значущість отриманих результатів надає дизайнерам та розробникам конкретні стратегії та практичні інструменти, які дають змогу перетворити концепцію інклюзивності на реальні продукти, доступні та зручні для кожного користувача.

Висновки. Дослідження виявило, що привабливий та обдуманий стиль дизайну значно розширює коло потенційних користувачів. Коли допоміжні технології – від інвалідних візків до слухових апаратів, від протезів до інклюзивних інтерфейсів програмного забезпечення – розробляються з акцентом на елегантність, сучасність та органічну інтеграцію у повсякденний естетичний простір, вони перестають бути «особливими» чи «медичними» об'єктами, натомість вони

стають непомітними, бажаними та навіть модними елементами, які гармонійно доповнюють стиль життя користувача.

Ключові слова: стиль, інклюзивний дизайн, люди з інвалідністю, аспекти, інтеграція.

ВСТУП

З огляду на зростаючу різноманітність і швидкий темп розвитку технологій, інклюзивний дизайн стає критично важливим елементом будь-якого успішного продукту, адже він забезпечує доступність, зручність та релевантність для якомога ширшого кола користувачів. Для інклюзивного дизайну, мета якого – розробляти продукти й середовища, що органічно підходять кожному, продумана стилізація є ключовою: вона трансформує естетику з декоративного елемента в потужний засіб забезпечення доступності. Історично склалося так, що в інклюзивному дизайні пріоритет віддавався функціональності, тоді як естетичний аспект часто був другорядним або доповнюючим. Однак сучасний підхід до інклюзивності вимагає переосмислення, визнаючи красу та стиль невід’ємною частиною доступності. Зрештою, стиль перетворюється на виразний елемент, що навмисно привертає увагу, дохідливо інформує та забезпечує комфорт, відкрито заявляючи про себе як про фундаментальну перевагу.

Актуальність цього дослідження зумовлена нагальною потребою у розробленні продуктів інклюзивного дизайну, які б ефективно використовували продуманий стиль для забезпечення доступності та функціональності для якомога ширшого кола користувачів. Сучасне суспільство прагне до інклюзивності, що вимагає від дизайнерів та розробників виходити за межі стандартних підходів і враховувати різноманітні потреби людей, включаючи тих, хто має обмежені можливості.

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Фундаментом даного дослідження стали численні праці вітчизняних та зарубіжних фахівців, що розкривають особливості втілення інклюзивних дизайнерських рішень у процесі створення гармонійного та естетично цінного простору. Так, М. Ковальчук розкрила специфіку інтеграції інклюзивних засад у дизайн із метою формування привабливого та доступного середовища [6]. Вивчаються ключові чинники, які сприяють або перешкоджають створенню доступних візуально-інформаційних комунікацій в інклюзивному середовищі [13]. С.В. Кривуц та К.О. Катріченко провели аналіз формування дизайну міського простору для людей з інвалідністю [8]. О. Фоменко провела

дослідження питання щодо визначення впливу інклюзивного дизайну на формування ергономічних характеристик середовища, забезпечуючи його зручність, естетичність та функціональність для всіх користувачів [11; 12]. Л.В. Краснікова присвятила дослідження поняттю дизайну, його історії та різноманітним стилям, зокрема в контексті дизайну інтер'єру [7]. Розглядаються такі стилі, як античний, готичний, стилі епохи Ренесансу (включно з рококо та бароко), артдеко та етнічний стиль. Л. Оршанський свою роботу присвятив дослідженню застосування естетичних аспектів у галузі дизайну [9]. Д. Горбачов, І. Магдиш, А. Тараненко досліджують ключові мистецькі стилі, що розвивалися в Україні протягом XX ст., зокрема артнуво, артдеко та авангард [4]. М. Ламіранда у своїй дисертаційній роботі провів аналіз сутності проблеми практичного застосування інклюзивного проектування та на основі цього аналізу були розроблені стратегії, що охоплюють кожен етап творчого процесу, забезпечуючи ефективне впровадження інклюзивності – від задуму до реалізації, де функціональність зливається з естетикою, створюючи справжню гармонію [14]. Визначено особливості впливу ергономічного дизайну на створення сучасних споруд, враховуючи їх функціональність, естетику та взаємодію з людиною. Особливий акцент зроблено на важливості застосування цих принципів для досягнення сталого розвитку міського середовища, де кожна будівля є частиною збалансованої та зручної екосистеми [10].

Виявлено принципи естетично привабливих прийомів формоутворення інклюзивного предметно-просторового середовища за допомогою технології адитивного виробництва (3D-друку), щоб надати дизайнерам інструменти для створення просторів, які не тільки відповідають вимогам доступності, а й вирізняються унікальною естетикою та витонченістю форм [1].

МЕТА

Метою статті є аналіз процесів формування продуктів інклюзивного дизайну через застосування різних стилістичних підходів, які можуть бути цілеспрямовано використані для досягнення інклюзивних цілей, покращуючи при цьому візуальне сприйняття та емоційний відгук.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Інклюзивний дизайн сьогодні активно прогресує, інтегруючи сучасні естетичні рішення та розширюючи свої можливості. Тому замість компромісу між красою та зручністю інклюзивний дизайн гармонійно поєднує естетику з функціональністю [18]. Створення продуктів інклюзивного дизайну за допомогою стилів є ключем до розширення їх доступності та зручності для всіх користувачів, перетворюючи потенційні обмеження на універсальні переваги. Застосування стилів в інклюзивному дизайні – це свідомий та цілеспрямований процес інтеграції естетичних філософій та візуальних рішень у розроблення продуктів, просторів та послуг із метою досягнення не лише функціональної доступності, а й високого рівня зручності, комфорту, емоційного задоволення та соціальної інклюзії для якомога ширшого кола користувачів. Такий підхід розширює межі традиційної естетики, акцентуючи на різноманітті, універсальності та емоційному складнику [2].

Естетичні складники, які інтегруються в інклюзивний дизайн через стилі, охоплюються комплексною класифікацією [4], що поділяється так:

1. За принципами інклюзивної естетики (універсальність; різноманітність) дизайн відображає багатоманітність людських досвідів, цінностей, культурних кодів через різні стилі, наприклад модерн, мінімалізм, попарт, етно-стилі тощо).

Інклюзивність, тобто кожен елемент мистецького оформлення доступний для всіх користувачів, зокрема людей з інвалідністю (контрастність, тактильність, багатосенсорність); емоційна виразність, коли художні стилі сприяють створенню позитивних емоцій, комфорту, відчуття спільності; культурна чутливість – мистецькі стилі враховують особливості різних культур і груп, уникаючи дискримінації чи виключення.

2. За напрямками мистецьких стилів (класичний, модерн, сучасний, мінімалізм, попарт, етнічний/фольклорний, абстракціонізм, інтерактивний/мультимедійний) – залучення аудіо, відео, тактильних елементів для багатосенсорного досвіду.

3. За видами мистецтва у дизайні: візуальне мистецтво (живопис, графіка, скульптура, фотографія, які використовуються для створення інклюзивних візуальних середовищ); аудіальне мистецтво (музика, звуковий дизайн, аудіогіди для людей із порушенням зору); сценічне мистецтво (театралізовані елементи, перформанси, які інтегруються у простір для залучення різних

груп); мультимедійне мистецтво (цифрові інсталяції, інтерактивні панелі, що забезпечують доступність через різні канали сприйняття).

4. За функціями мистецьких стилів у інклюзивному дизайні: комунікативна – мистецькі стилі допомагають донести інформацію у зрозумілій формі (наприклад, піктограми, кольорові коди); терапевтична – сприяють емоційному комфорту, зниженню стресу, розвитку творчості, особливо у дітей з особливими освітніми потребами; соціалізуюча – створюють відчуття спільності, залучають до взаємодії, руйнують бар'єри між різними групами; освітня – мистецькі стилі використовуються для навчання, розвитку естетичного смаку, формування інклюзивного світогляду.

5. За етапами створення інклюзивного продукту з використанням мистецьких стилів: комплексне дослідження потреб користувачів, урахування їхніх особливостей і бар'єрів; вибір мистецького стилю з урахуванням універсальності, різноманіття та культурної чутливості; проектування продукту з інтеграцією елементів мистецтва (форми, кольори, матеріали, сенсорні ефекти); тестування з різними групами користувачів, зокрема з інвалідністю, упровадження і постійне вдосконалення з урахуванням зворотного зв'язку.

Візуальна ієрархія та композиція в інклюзивному середовищі змінюються залежно від вибраного стилю. Вони не лише організують інформацію та об'єкти, а й створюють умови для комфортної, зрозумілої взаємодії, ураховуючи різноманітність потреб і можливостей людей. Однак ці складники дизайну трансформуються залежно від вибраного стилю, що має вирішальне значення для досягнення справжньої інклюзивності.

Аналіз досліджень Оршанського, Краснікової, Горбачова та ін. допоміг визначити, як естетична культура, спираючись на суспільний досвід естетичного осмислення реальності, формує сучасний погляд дизайнера на формування інклюзивного простору та продуктів [9; 7; 4]. Інклюзивний дизайн спрямований на створення продуктів і середовищ, які враховують різноманітність фізичних, когнітивних та культурних особливостей користувачів. Через призму естетичних стилів цей процес набуває особливого значення, адже поєднує функціональність із художньою виразністю, забезпечуючи доступність і комфорт для всіх. Тому систематизація естетичних складників, що інтегруються в інклюзивний дизайн через стилі, є критично важливою для розроблення універсально доступних і привабливих рішень. У межах цієї роботи була

здійснена комплексна систематизація естетичних складників, що відіграють ключову роль у створенні інклюзивного дизайну через застосування різних стилів. Цей підхід дав змогу не лише ідентифікувати, а й структурувати елементи візуальної естетики, які безпосередньо впливають на доступність, зручність використання та емоційне сприйняття продукту людьми з різними потребами. Зокрема, систематизація охопила такі ключові категорії [6]:

1. Метод універсальності естетичних рішень, до якого належать: визначення стилістичних рішень, які будуть зрозумілими і привабливими для максимально широкої аудиторії незалежно від культурних, соціальних чи фізичних особливостей; використання простих, чітких форм і кольорів, що полегшують сприйняття інформації; забезпечення контрастності та читабельності, що важливо для людей із порушеннями зору.

2. Метод різноманітності та культурної чутливості, який включає у себе: включення елементів різних культурних стилів, орнаментів, кольорових палітр, що відображають багатоманітність людських досвідів; урахування особливостей етнічних, вікових та соціальних груп для створення середовища, яке підтримує ідентичність і самовираження; адаптація стилістики під локальні традиції та культурні контексти.

3. Метод емоційного складника в естетиці, який визначає: використання кольору, форми, текстур і композиції для викликання позитивних емоцій і створення атмосфери комфорту; застосування стилів, які сприяють зниженню стресу, підвищенню настрою та мотивації до взаємодії з продуктом чи простором; урахування психологічних аспектів сприйняття, що особливо важливо для користувачів із когнітивними чи сенсорними особливостями.

4. Метод інтеграції функціональних та естетичних стилів, що враховує: поєднання ергономіки, безпеки та доступності з художніми стилями (наприклад, мінімалізм, модерн, етностиль); використання композиційних прийомів (симетрія, асиметрія, ритм, контраст) для створення збалансованого, зрозумілого і привабливого простору; застосування формоутворення, яке враховує конструктивні та матеріальні особливості, забезпечуючи одночасно естетику і функціональність.

5. Метод багатосенсорного дизайну через мистецькі стилі, який застосовує: використання кольору, текстури, звуку, світла та тактильних елементів для створення багатоканального досвіду; упровадження

інтерактивних та мультимедійних елементів, що відповідають різним стилям і роблять продукт доступним для людей із різними сенсорними потребами. Створення середовища, яке одночасно привабливе і функціональне для користувачів з порушеннями слуху, зору, моторики.

6. Метод персоналізації стилю, який складається з: адаптації естетичних рішень під індивідуальні потреби користувачів (наприклад, налаштування кольорів, розмірів, контрастності); використання стилістичних прийомів, що дають змогу створювати унікальні продукти, які враховують особливості кожної людини; залучення користувачів до процесу дизайну для врахування їхніх уподобань і потреб.

Методи формування інклюзивного дизайну через призму естетичних стилів базуються на універсальності, різноманітності, емоційності, інтеграції функціональності та мистецтва, багатосенсорності і персоналізації [12]. Такий системний підхід слугує практичним посібником для дизайнерів та розробників. Він дає змогу усвідомлено вибирати та поєднувати естетичні рішення таким чином, щоб краса не лише доповнювала функціональність, а й була невід'ємною частиною доступності та інклюзивності. Це перетворює абстрактні принципи на конкретні інструменти, допомагаючи створювати продукти, що дійсно «говорять» із кожним користувачем [14].

Інклюзивний простір сьогодення все більше наповнюється різноманітними мистецькими стилями для створення виробів, що відповідають потребам людей з інвалідністю і водночас є візуально привабливими для широкого загалу. Так, наприклад дизайн інклюзивного підйомника, розроблений компанією Vimes, м. Парма, Італія (2015 р.), у класичному стилі характеризується простим та лаконічним дизайном. Типовими рисами даного стилю є, як правило, нейтральні кольори (сірий, білий або бежевий), що дає їм змогу гармонійно вписуватися в будь-яке оформлення. Дизайн підйомників у класичному стилі часто характеризується простими геометричними фігурами: прямокутниками, квадратами, колами, що робить їх візуально ясними та впорядкованими. Вони виготовляються з міцних матеріалів, таких як сталь та алюміній, які можуть витримувати значні навантаження (рис. 1а). Наступний приклад представляє підйомник, виконаний у стилі хай-тек, що відрізняється від класичних моделей. Його дизайн стає більш витонченим, зручним та стильним, що дає змогу гармонійно вписуватися у сучасний простір. Великі скляні поверхні часто

застосовуються для створення відчуття простору та демонстрації внутрішніх елементів будівлі чи об'єкта (рис. 16). Естетика хай-теку часто сприймається як «холодна», оскільки в ній переважають метал, скло та нейтральна палітра (сірий, сріблястий, білий, чорний), яка надає ліфту елегантного та стильного вигляду, що контрастує з теплотою та затишком традиційних або етнічних стилів. Наступний приклад у створенні продуктів інклюзивного середовища представляє використання стилю бароко в оздобленні ліфту. Дизайн ліфтової кабіни виконаний переважно в бароковому стилі, про що свідчать її пишність і багата деталізація. Водночас у ній присутні окремі елементи стилю ампір, що додають симетрії та урочистості. Цей ліфт є чудовим прикладом інтер'єру, натхненного стилем бароко, який прагне створити враження розкоші, величчя та пишності через багате оздоблення, використання золота, витіювату різьбу та дорогі матеріали. Він ідеально вписується в розкішні готелі, елітні житлові комплекси або історичні будівлі, де акцент робиться на класичній елегантності та статусі (рис. 1в).

Сучасний ринок інклюзивних продуктів надає усе більше виробів, які надихають своїм дизайном, поєднуючи інноваційні функціональні рішення з продуманою естетикою, що враховує різноманітність користувачів і створює гармонійний, привабливий та доступний простір для всіх. Так, на рисунку представлено дизайнерські розробки крісел інвалідних із застосуванням різних стилів

в оздобленні виробу. Використання етнічного стилю представлено на рис. 2а в оформленні колісного крісла, виконаному відповідно до традиційних мексиканських мотивів. Характерними рисами оздоблення є орнаментальність у декорі коліс, виконаного у вигляді мандали або традиційного мексиканського візерунка, що складається з численних геометричних фігур, зірок і квіткових мотивів. Контрастна палітра визначена основними кольорами (чорним, білим та відтінками бежевого), що створює виразний контраст і підкреслює складність орнаменту. Візерунок виглядає об'ємним, ніби виконаний із намистин або інших декоративних елементів, що додає виробу тактильності та унікальності. Орнамент побудований за принципом симетрії, що створює відчуття гармонії та впорядкованості, властиве етнічним стилям. Такий дизайн не лише прикрашає виріб, а й несе в собі культурний зміст, підкреслюючи зв'язок із традиціями та автентичністю. На іншому малюнку зображено оформлення крісла в іспанському етнічному стилі (рис. 2б). Головним декоративним акцентом у насичених відтінках рожевого, фіолетового та чорного є яскравий орнамент на колесах. Орнамент нагадує сучасну стилізацію традиційних іспанських мотивів, зокрема флористики та абстрактних форм. Візерунок виглядає живим і динамічним, створюючи відчуття руху навіть у статичному положенні. Така експресивність властива іспанському мистецтву, яке часто поєднує яскраві кольори та сміливі форми.

а

б

в

Рис. 1. Приклади застосування мистецьких стилів у створенні інклюзивних ліфтових кабін: а – класичний стиль, компанія Vimes, м. Парма, Італія, 2015 р.; б – дизайнерська розробка в стилі хай-тек, фірма Stannah Lifts у торговельному центрі Liverpool Shopping Park, м. Ліверпуль, Велика Британія, 2022 р.; в – готель Meurice, м. Париж, Франція, 2021 р.

Поєднання темної основи з яскравими елементами підсилює глибину дизайну, робить крісло помітним і унікальним. Можна відзначити, що оздоблення не копіює класичні народні орнаменти, а переосмислює їх у сучасному ключі, зберігаючи зв'язок із культурною спадщиною Іспанії через колір, ритм і декоративність. На рис. 2в представлено оздоблення крісла в стилі попарт. Яскравий, насичений червоний колір типовий для попарту, який використовує сміливі, помітні кольори для створення враження енергії та сучасності. Графічна виразність визначена чіткими контурами, контраст між чорними та червоними деталями нагадує плакатність і графічність попартових робіт. Відкритість конструкції, тобто видимі елементи рами та механізмів, підкреслюють технологічність, але водночас виглядають декоративно; це притаманно попарту, який часто поєднує функцію з естетикою. Образ колісного крісла вирізняється динамічністю та стильністю, привертаючи увагу подібно до творів у стилі попарт.

Проведене дослідження показало, як художній стиль може ефективно впливати на формування продуктів інклюзивного дизайну, додаючи емоційну цінність, культурну релевантність та естетичну привабливість, що робить їх не просто доступними, а й бажаними та приємними для використання всіма категоріями користувачів незалежно від їхніх здібностей. У контексті інклюзивного дизайну це означає, що вибір стилю може підкреслювати прихильність до різноманітності, відкритості та турботи про всіх користувачів [15]. Інклюзивний дизайн вимагає гнучкості і персоналізації, що дає змогу продуктам

адаптуватися до індивідуальних потреб та вподобань кожного користувача, забезпечуючи максимальну зручність і ефективність взаємодії. Отже, художній стиль є потужним інструментом інклюзивного дизайну, що впливає не лише на естетику продукту, а й на його функціональність, доступність та сприйняття, роблячи його привабливим і зручним, забезпечуючи комфортне використання для будь-якого користувача.

ВИСНОВКИ

Проведена систематизація показала, що естетика в інклюзивному дизайні поділяється на функціональну, емоційну, адаптивну та інформаційну. Це підкреслює, що «краса» тут не є синонімом декоративності, а слугує конкретним цілям: забезпеченню розбірливості, створенню відчуття комфорту та належності, можливості персоналізації та ефективній передачі інформації.

Визначено, що ретельно продуманий та естетично привабливий дизайн значно підвищує рівень комфорту і задоволення користувачів, сприяє їх активній участі в повсякденному житті та формує позитивне ставлення до інклюзивних продуктів, одночасно забезпечуючи функціональність і доступність для різних категорій населення.

Проведена комплексна класифікація методів створення продуктів інклюзивного дизайну із застосуванням різних стилів виявила, що гармонійне поєднання художніх та функціональних стилістичних підходів дає змогу врахувати широкий спектр потреб користувачів і розробити універсальні, зручні та естетично привабливі вироби.

а

б

в

Рис. 2. Приклади застосування мистецьких стилів у створенні інклюзивних крісел колісних: а – використання етностилю в оздобленні коліс крісла, м. Тіхуана (Мексика, 2023 р.); б – використання етностилю в оздобленні крісла колісного, м. Пальма (Іспанія, 2023 р.); в – використання стилю попарт в оздобленні крісла колісного, мод. Electra 7 HD, компанія KD Smart Chair, (США, 2024 р.)

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Альніков Є.М. Проектування інклюзивного середовища з використанням адитивних технологій (3D-друк). *Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство»*. 2020. № 43. С. 181–189. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.43.2020.220251>.
- [2] Булатов В. Вплив аспектів загальної теорії формоутворення на досягнення доступності та рівності в інклюзивному дизайні. *Теорія та практика дизайну*. 2023. № 27. С. 133–141. <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2023.27.17>.
- [3] Бурчак І., Шмельов В. Сучасні тенденції в дизайні житлових інтер'єрів. *Теорія та практика дизайну*. 2022. № 26. С. 133–139. <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2022.26.16>.
- [4] Горбачов Д., Магдиш І., Тараненко А. Стили українського мистецтва ХХ століття : артнуво, артдеко, авангард. Київ, 2024. 272 с.
- [5] Ґуторов О. Нетрадиційні стилі дизайну інтер'єру: відкриття нових горизонтів у творчості. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. № 67(1). С. 131–136. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/67-1-17>.
- [6] Ковальчук М. Застосування принципів інклюзивного дизайну у створенні ергономічного, естетичного середовища. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2025. № 82(1). С. 215–219. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/82-1-32>.
- [7] Краснікова Л.В. Поняття, історія і стилі дизайну інтер'єру. *Молодий вчений*. 2018. № 12(64). С. 21–26. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2018-12-64-6>.
- [8] Кривуц С.В., Катріченко К.О. Дизайн-організація міського простору для осіб з обмеженими фізичними можливостями. *Вісник ХДАДМ*. 2016. № 2. С. 33–36.
- [9] Мінаєва Е.В., Пономарьова Т.А. Сучасна візуальна поезія: у пошуках невиразного. *Вчені записки Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського Серія «Філологія. Соціальні комунікації»*. 2011. № 24(63). С. 512–521.
- [10] Оршанський Л. Естетична культура майбутніх фахівців у галузі дизайну: сутність та структура. *Молодь і ринок*. 2019. № 7(174). С. 23–28. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2019.176044>.
- [11] Осадча А.М. Використання елементів декоративного мистецтва в роботах українських дизайнерів. *Культурологічна думка*. 2019. № 15. С. 177–184. <https://doi.org/10.37627/2311-9489-15-2019-1.177-184>.
- [12] Смірнова О.В. Формування інноваційних будівель засобами ергодизайну в контексті сталого розвитку міського середовища. *Архітектура та містобудування*. 2020. № 6(159). С. 103–107. <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2020-6-159-103-107>.
- [13] Фоменко О.О. Упровадження ергономічних рішень для створення інклюзивного середовища. *Art and Design. Мистецтвознавство. Технічні науки*. 2024. № 4. С. 180–189. <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2024.4.14>.
- [14] Фоменко О.О. Роль інклюзивного дизайну у забезпеченні ергономічних аспектів при формуванні середовища. *Актуальні питання гуманітарних наук. Мистецтвознавство*. 2024. № 82(2). С. 242–247. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/82-2-33>.
- [15] Чупріна Н.В., Булатов В.А. Принципи урахування ергономічних показників в інклюзивному дизайні середовища. *Art and Design*. 2023. № 1. С. 63–171. DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2023.1.16>.
- [16] Шостачук Т. Художня образність графіки постмодернізму та моделювання нових візуальних образів у графічному дизайні : монографія. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 155 с.
- [17] Яковець І.О., Чепелюк О.В., Луговський О.Ф., Чугай Н.М. Візуально-інформаційні комунікації інклюзивного середовища: дизайн-освітній наратив. *Art and Design*. 2023. № 2. С. 278–289. <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2023.2.23>.
- [18] Lamirande M. *Exploring Practices and Understandings of Designing Inclusively*. [Thesis for: Doctor of Design and Architecture]. 2023. Department of Engineering and Innovation. The Open University. <https://doi.org/10.21954/ou.ro.000162cc>.
- [19] Kate E. Carroll, Doris H. Kincade. Inclusive Design in Apparel Product Development for Working Women With Physical Disabilities. *Family and Consumer Sciences Research Journal*. 2007. № 35(4). P. 289–315. <https://doi.org/10.1177/1077727X07299675>.
- [20] Creating Inclusive Classrooms through the Arts. *Dimensions of Early Childhood*. 2014. № 42(3). P. 11–17.

REFERENCES

- [1] Alnikov, Ye.M. (2020). Proiektuvannia inkluzyvnoho seredovyscha z vykorystanniam adytyvnykh tekhnolohii (3-d druk) [Designing an inclusive environment using additive technologies (3-d printing)] *Bulletin of the KNUKIM. Series: Art Studies*, 43, P. 181–189. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.43.2020.220251> [in Ukrainian].
- [2] Bulatov, V. (2023). Vplyv aspektiv zahalnoi teorii formoutvorennia na dosiahnennia dostupnosti ta rinvnosti v inkluzyvnomu dyzaini. [The influence of aspects of the general theory of form formation on achieving accessibility and equality in inclusive design]. *Theory and practice of design*, 27, P. 133–141. <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2023.27.17> [in Ukrainian].
- [3] Burchak, I., & Shmelov, V. (2022). Suchasni tendentsii v dyzaini zhytlovykh interieriv. [Modern trends in residential interior design]. *Theory and practice of design*, 26, P. 133–139. <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2022.26.16> [in Ukrainian].
- [4] Horbachov, D., Mahdyst, I., & Taranenko A. (2024). Styli ukrainskoho mystetstva KhKh stolittia: ar-nuvo, ar-deko, avanhard. [Styles of Ukrainian art of the 20th century: Art Nouveau, Art Deco, Avant-garde]. Kyiv. Portal. [in Ukrainian].
- [5] Gutorov, O. (2023). Netradytsiini styli dyzainu interieru: vidkryttia novykh horizontiv u tvorchosti. [Non-traditional interior design styles: opening new horizons in creativity]. *Current issues in the humanities*, 67(1). P. 131–136. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/67-1-17> [in Ukrainian].
- [6] Kovalchuk, M. (2025). Zastosuvannia pryntsyvov inkluzyvnoho dyzainu u stvorenni erhonomichnoho, estetychnoho seredovyscha. [Application of inclusive design principles in creating an ergonomic, aesthetic environment]. *Current issues*

in the humanities, 82(1), P. 215–219. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/82-1-32> [in Ukrainian].

[7] Krasnikova, L.V. (2018). Poniattia, istoriia i styli dyzainu interieru. [Concept, history and styles of interior design]. *Young scientist*, 12 (64), P. 21–26. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2018-12-64-6> [in Ukrainian].

[8] Kryvuts, S.V., & Katrichenko, K.O. (2016). Dydzain orhanizatsiia miskoho prostoru dlia osib iz obmezhenymy fizychnymy mozhlyvostiamy [Design and organization of urban space for people with physical disabilities]. *Bulletin of the KhDADM*, 2, P. 33–36. [in Ukrainian].

[9] Minaieva, E.V., & Ponomarova, T.A. (2011). Suchasna vizualna poeziia: u poshukakh nevyraznoho. [Modern Visual Poetry: In Search of the Inexpressive]. *Scholarly Notes of the V.I. Vernadsky Tavrichesky National University Series «Philology. Social Communications»*, 24 (63). P. 512–521. [in Ukrainian].

[10] Orshanskyi, L. (2019). Estetychna kultura maibutnikh fakhivtsiv u haluzi dyzainu: sutnist ta struktura. [Aesthetic culture of future design professionals: essence and structure]. *Youth and the market*, 7(174), P. 23–28. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2019.176044> [in Ukrainian].

[11] Osadcha, A.M. (2019). Vykorystannia elementiv dekoratyvnoho mystetstva v robotakh ukrainskykh dyzaineriv. [The use of decorative art elements in the works of Ukrainian designers]. *Culturological Thought*, 15. P. 177–184. <https://doi.org/10.37627/2311-9489-15-2019-1.177-184> [in Ukrainian].

[12] Smirnova, O.V. (2020). Formuvannia innovatsiinykh budivel zasobamy erhodyzainu v konteksti staloho rozvytku miskoho seredovyshcha. [Formation of innovative buildings using ergonomic design in the context of sustainable development of the urban environment]. *Architecture and urban planning*, 6 (159), P. 103–107. <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2020-6-159-103-107> [in Ukrainian].

[13] Fomenko, O.O. (2024). Vprovadzhennia erhonomichnykh rishen dlia stvorennia inkliuzyvnoho seredovyshcha. [Implementing ergonomic

solutions to create an inclusive environment]. *Art and Design*, 4, P. 180–189. <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2024.4.14> [in Ukrainian].

[14] Fomenko, O. (2024). Rol inkliuzyvnoho dyzainu u zabezpechenni erhonomichnykh aspektiv pry formuvanni seredovyshcha. [The role of inclusive design in ensuring ergonomic aspects in shaping the environment]. *Current issues in the humanities. Art history*, 82 (2), P. 242–247. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/82-2-334> [in Ukrainian].

[15] Chuprina, N.V., & Bulatov, V.A. (2023). Pryntsypy urakhuvannia erhonomichnykh pokaznykiv v inkliuzyvnomu dyzaini seredovyshcha. [Principles of taking into account ergonomic indicators in inclusive environmental design]. *Art and Design*, 1, P. 63–171. DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2023.1.16> [in Ukrainian].

[16] Shostachuk, T. (2023). Khudozhnia obraznist hrafiky postmodernizmu ta modeliuvannia novykh vizualnykh obraziv u hrafichnomu dyzaini : monohrafiia. [Artistic Imagery of Postmodern Graphics and Modeling of New Visual Images in Graphic Design: Monograph]. Zhytomyr: I. Franko ZhDU. [in Ukrainian].

[17] Yakovets, I.O., Chepeliuk, O.V., Luhovskiy, O.F., & Chuhai, N.M. (2023). Vizualno-informatsiini komunikatsii inkliuzyvnoho seredovyshcha: dydzain-osvitnii naratyv. [Visual and informational communications of an inclusive environment: a design-educational narrative]. *Art and Design*, 2, P. 278–289. <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2023.2.23> [in Ukrainian].

[18] Lamirande, M. (2023). Exploring Practices and Understandings of Designing Inclusively. [Thesis for: Doctor of Design and Architecture]. Department of Engineering and Innovation. The Open University <https://doi.org/10.21954/ou.ro.000162cc> [in English].

[19] Kate E. Carroll, & Doris H. Kincade. (2007). Inclusive Design in Apparel Product Development for Working Women With Physical Disabilities. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 35(4), P. 289–315. <https://doi.org/10.1177/1077727X07299675> [in English].

[20] Creating Inclusive Classrooms through the Arts. (2014). *Dimensions of Early Childhood*, 42 (3), P. 11–17. [in English].

ABSTRACT

Bulatov V. Forming inclusive design products through artistic styles

The conducted research showed how different aesthetic styles – as holistic design philosophies – can be purposefully used to create inclusive design products.

*The **purpose** of the article is to analyze the processes of forming inclusive design products through the use of different stylistic approaches that can be purposefully used to achieve inclusive goals, while improving visual perception and emotional response.*

***Methodology.** Through the use of such analysis methods as systematization, comparison, complex analysis and generalization, the study successfully formed the main definitions of the topic and outlined the prospects for the influence of artistic styles on the creation of inclusive products.*

Results. *It was demonstrated how the choice of a certain style not only ensures accessibility, but also significantly improves the visual perception and emotional response of users, making inclusivity an integral part of aesthetic perfection.*

*The **scientific novelty** lies in creating the first comprehensive classification and systematization of methods for forming inclusive design precisely through the prism of aesthetic styles. The analysis presented how thoughtful and aesthetically appealing design is a guarantee not only of functional accessibility, but also of psycho-emotional well-being, self-identification and a sense of inclusion for users with disabilities. The study allowed for a deeper understanding of which aspects of style are key to creating inclusive design products. The conducted study helped to better understand how aesthetic style is key in shaping an inclusive environment, allowing products not only to perform functions, but also to give users psycho-emotional comfort, promote their self-identification and a sense of full social integration.*

*The **practical significance** of the results obtained provides designers and developers with specific strategies and practical tools that allow them to transform the concept of inclusivity into real products that are accessible and convenient for each user.*

Conclusions. *The study found that an attractive and thoughtful design style significantly expands the range of potential users. When assistive technologies – from wheelchairs to hearing aids, from prosthetics to inclusive software interfaces – are designed with an emphasis on elegance, modernity, and organic integration into everyday aesthetic spaces, they cease to be "special" or "medical" objects, but instead become inconspicuous, desirable, and even fashionable elements that harmoniously complement the user's lifestyle.*

Keywords: style, inclusive design, people with disabilities, aspects, integration.

AUTHOR'S NOTE:

Bulatov Valery, Senior Lecturer at the Department of Graphic Design, Ukrainian Institute of Arts and Sciences, Bucha, Ukraine, e-mail: bulatov@ugi.edu.ua, orcid: 0000-0003-0832-2429.

Стаття подана до редакції 26.05.2025 р.